

УДК: 616.9-053.2:355+616.9-057.36

ПРОБЛЕМА ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙ У ВІЙСЬКОВИХ КОЛЕКТИВАХ ЗС УКРАЇНИ

Кожокару А.А., Земцов О.М., Якимець В.М., Лугова Г.В., Іванько О.М., Філіпенко Л.І.

Українська військово-медична академія, м. Київ, вул. Курська, 13а

Санітарно-епідеміологічне управління МО України, м. Київ, вул. Курська, 13а

Інститут екології та медицини, м. Київ, Харківське шосе, 21

За даними ВООЗ, у 2011 р. в 30 країнах Європи зареєстровано 6,5 тис. випадків кору. Найбільш несприятлива ситуація з кору склалася у Франції, де з січня по березень 2011 р. виявлено 4937 хворих. Масштабні спалахи кору також зареєстровані в Іспанії, Туреччині, Сербії та Македонії [1]. На сьогодні є всі підстави говорити про пік захворюваності на вітряну віспу в Україні. Про це в інтерв'ю ZN.ua заявила завідувач діагностично-інфекційним відділенням НДСЛ «Охматдит» заслужений лікар України Раїса Мостовенко [1].

Перед військово-медичною службою постала одна з актуальних проблем військової епідеміології на сучасному етапі - проблема росту захворюваності військовослужбовців на так звані "дитячі" інфекції, а саме: вітряну віспу, краснуху, менінгококову інфекцію. Захворюваність на "дитячі" інфекції в останні роки має неухильну тенденцію до зростання у всіх категорій військовослужбовців. Якщо до 2000 р. випадки захворювання на вітряну віспу у військовослужбовців сприймалися як казус, то епідемічний процес сьогодні є вже серйозною проблемою [2]. Теж саме стосується і захворювань на кір, краснуху, епідемічний паротит.

Останні дослідження показали, що профілактичні заходи стосовно "дитячих" інфекцій, які проводяться серед дітей, призвели до певного "зсуву", тобто збільшення випадків захворювань на кір, краснуху, епідемічний паротит, вітряну віспу та менінгококову інфекцію серед дорослих [3-6].

Мета роботи - аналіз показників захворюваності на "дитячі" інфекції в «закритих» колективах, динаміки захворюваності на вітряну віспу, краснуху та менінгококову інфекцію серед військовослужбовців (строкової служби, за контрактом та серед офіцерського складу) Збройних Сил України за 2009 - 2010 роки.

Матеріали та методи

Об'єктом дослідження були облікові та звітні матеріали медичної служби про стан інфекційної захворюваності та профілактичні заходи у збройних силах (ф. 2 мед., ф.2а мед.) та МОЗ України (ф.№85 - інфекція річна; ф.№87 - СЕС річна).

Предметом дослідження були структура захворюваності по хворобам першого класу (деякі інфе-

кційні та паразитарні хвороби) серед військовослужбовців ЗС України (військовослужбовці строкової служби, за контрактом та серед офіцерського складу), закономірність розвитку епідемічного процесу хвороб першого класу, а саме групи "дитячих" інфекцій (вітряна віспа, краснуха та менінгококова інфекція) в "закритих" колективах за 2009-2010 рр. Аналіз проводився з використанням епідеміологічного, статистичного, бібліографічного методів дослідження.

Результати та обговорення

Показник загальної інфекційної захворюваності військовослужбовців строкової служби по першому класу у 2010 р. в порівнянні з 2009 р. зменшився тільки на 2,0% та склав 113,8%. Загальна інфекційна захворюваність серед офіцерів, прапорщиків (мічманів) та військовослужбовців служби за контрактом (у подальшому - офіцерів) у 2010 р. залишилась на тому ж рівні в порівнянні з 2009 р. і знаходилась на рівні показників відповідної захворюваності цивільного населення України.

Серед особового складу Збройних Сил України у 2010 р. спостерігалась нестійка епідемічна ситуація з вітряної віспи та краснухи, захворюваність на які становила 95,7% від усієї інфекційної захворюваності серед військовослужбовців строкової служби.

В 2010 р. у структурі інфекційної захворюваності серед військовослужбовців строкової служби перше місце посіла вітряна віспа, кількість захворілих в порівнянні з 2009 р. збільшилась майже в два рази.

Друге місце у структурі інфекційної захворюваності займала краснуха, на яку припадало 21,5%. Це пов'язано з відсутністю імунітету проти краснухи у більшості молодого поповнення, яке приходить до лав Збройних Сил України. Крім того, невдало проведена вакцинація проти кору та краснухи ще у 2008 р. призвела до відмов військовослужбовців на проведення щеплень проти "дитячих" інфекцій, що є правомірним відповідно до статті 12 Закону України від 6.04.2000 р. "Про захист населення від інфекційних хвороб". Такий стан справ з "дитячими" інфекціями у Збройних Силах України викликав у 2009 р. стрімке зростання захворювань на краснуху у 18,2 рази, а серед офіцерів, прапорщиків та військовослужбовців за контрактом - в 1,9 разів. Перебіг захворювання на краснуху призвів до ускладнень у хворих у вигляді міокардитів, пневмоній, енцефалітів з вкрай важкими перебігами. Розповсюдженню захворювань сприяло також негативне відношення серед особового складу до проведення вакцинації.

Відсутність у 2009 р. вакцин призвела до високих рівнів захворюваності на вітряну віспу та зростання захворюваності на краснуху, що збільшило в цілому захворюваність за весь клас інфекційних хвороб і у 2010 р. Планові профілактичні щеплення проти вітряної віспи згідно з діючим на той час загальнодержавним календарем щеплень, введеним в дію наказом Міністра охорони здоров'я України № 48 від 03.02.2006, не передбачені. Відповідно до статті 12 Закону України "Про захист населення від інфекційних хвороб" за рішенням головного державного санітарного лікаря Міністерства оборони України за епі-

демичними показаннями серед особового складу Збройних Сил України були проведені щеплення вакциною проти кору, краснухи та епідемічного паротиту, в першу чергу у військових частинах з більшою кількістю особового складу. У 2010 р. для особового складу Збройних Сил України були закуплені вакцини проти “дитячих” інфекцій (проти кору, краснухи та епідемічного паротиту). Під час використання закуплених вакцин у військовослужбовців військових частин не було жодного випадку ускладнень від щеплень.

Серед особового складу поступово зростає захворюваність на менінгококову інфекцію (з 0,1‰ у 2009 р. до 0,26‰ у 2010р.). Слід зазначити, що менінгококовій інфекції притаманні багаторічні циклічні коливання рівня захворюваності в організованих колективах з підвищенням через 10 років, серед населення цей інтервал ще більший (до 20 років). Завдяки своєчасному проведенню хіміопротекції біциліном-5 в окремих військових частинах, де реєструвалися випадки захворювань на менінгококову інфекцію, нових випадків зареєстровано не було. Крім того, значно зменшилась кількість випадків захворювань на гострі тонзиліти та пневмонії.

Висновки

1. Серед особового складу Збройних Сил України у 2010 р. спостерігалась нестійка епідемічна ситуація з вітряної віспи та краснухи.
2. Відсутність вакцинації призводить до зростання захворюваності на вітряну віспу і краснуху серед особового складу ЗСУ. Необхідно внести зміни до Календаря щеплень, які стосувалися б військовослужбовців ЗСУ та інших силових структур.

Література

1. Зарубежное эпидемиологическое обзрение - обзор заболеваемости корью в странах ЕС/<http://medportal.ru/mednovosti/news/2011/20/europeas/>.
2. Кожокару А.А. Вітряна віспа: актуальність для військ, оцінка ефективності імунізаційної профілактики, її медичної та економічної доцільності / А.А.Кожокару, В.А.Петренко, А.В.Рожков, О.Д. Крушельницький // Військова медицина України. 2008.– Т.8, № 2. - С. 79-83.
3. Мойсеєва Г.В. Серологічний моніторинг захворюваності на кір та краснуху на кір та краснуху в Україні / Г.В. Мойсеєва, В.І.Задорожна, І.В.Демчишина // Сучасні аспекти військової медицини: Зб. наук. праць Гол. військ. - мед. клінічн. центру “ГВКГ” МО України., 2010. - Вип.16. – С. 279-285.
4. Мойсеєва Г.В. Стан імунітету проти кору дитячого та дорослого населення м. Києва / Г.В.Мойсеєва, В.І.Задорожна, І.Л.Маричев, Л.В.Новик, К.В.Павленко // Військова медицина України. – 2009.- Т.9, № 4. - С. 141-144.
5. Мохорт Г.А. Аналіз внутрішньорічної захворюваності на менінгококову інфекцію в Україні / Г.А.Мохорт, О.М.Ніколаєнко, Т.В. Петрусевич, О.В.Зубленко // Сучасні аспекти військової медицини: Зб. наук. праць Гол. військ. - мед. клінічн. центру

“ГВКГ” МО України., 2010.- Вип.16. – С. 292-296.

6. Подаваленко А.П. Кір, краснуха, епідемічний паротит: захворюваність та специфічний імунітет серед населення м. Луганська / А.П.Подаваленко, Т.В.Рудченко, Т.В.Скороход, О.А.Кононова // Військова медицина України. – 2010.- Т.10, № 1-2. - С. 140-146.